

!!! Komparace adjektiv (stupňování přídavných jmen)

Jak v češtině tvoříme komparativ a superlativ adjektiv? Uveďte příklady (pozor na nepravidelné formy, např. dobrý – lepší). Pokud potřebujete, zopakujte si pravidla v České gramatice v kostce 2, str. 5.

V tabulce vidíte slova z textu na str. 128. Doplňte všechny formy. Například: oblíbený – oblíbenější – nejoblíbenější

základní forma	komparativ	superlativ
	starší	
	mladší	
		největší
	vyšší	
	silnější	
	ostýchavější	
	menší	
	talentovanější	
	šikovnější	
	lepší	
		nejupovídanější
	nepořádnější	

Všimněte si: Milada je (stejně) upovídaná jako Jarmila. Milada je vyšší než Jarmila. Eva a Jarmila jsou nejupovídanější ze všech.

► 1. Zopakujte si adjektiva, která už znáte. Tvořte jejich komparativ a superlativ. Použijte je ve větách.

krásný	zdravý	rychlý	malý
nebezpečný	mladý	slabý	kvalitní
bohatý	hezký	lehký	velký
vysoký	sladký	dlouhý	krátký
drahý	chytrý	nízký	energický
dobry	špatný	pomalý	úzký
kyselý	rychlý	široký	

► 2. Tvořte věty podle modelu. Doplňte vhodné adjektivum. Hledejte víc možností.

Například: Mount Everest – Sněžka: Mount Everest je vyšší hora než Sněžka.

1. slon – pes	6. Škoda – Porsche	11. Milan Kundera – Jaroslav Hašek
2. zajíc – želva	7. Česká republika – Kanada	12. čeština – čínština
3. vlak – letadlo	8. Tokio – Praha	13. hora – kopec
4. Brad Pitt – Tom Hanks	9. Vltava – Amazonka	14. dálnice – silnice
5. jahody – citron	10. salát – hamburger	15. diamanty – stříbro

► 3. Tvořte věty podle modelu. Doplňte vhodné adjektivum v komparativu.

Například: Milada/dva centimetry/Jarmila. – Milada je o dva centimetry vyšší než Jarmila.

vysoký bohatý hezký malý těžký sladký starý lehký

1. Matka/25 let/její dcera.	5. Bill Gates/několik miliard dolarů/Petr Čech.
2. Mont Blanc/3 200 metrů/Sněžka.	6. Tento test bude bohužel/hodně/ten minulý.
3. Petra/15 kilogramů/její manžel.	7. Čokoládová zmrzlina/moc/citrónová.
4. Petr/5 centimetrů/její starší bratr Pavel.	8. Katka/moc/Jiřina.

PAMATUJTE SI:

Milada je vyšší než Jarmila.
×
Milada je o dva centimetry vyšší než Jarmila.

VŠIMNĚTE SI:

Některá adjektiva v základní formě nebo komparativu tvoří slovesa:

zlepšovat/zlepšit	zvyšovat/zvýšit
zhoršovat/zhoršit	snížit/snížit
zvětšovat/zvětšit	zdražovat/zdražit
zmenšovat/zmenšit	zlevňovat/zlevnit

► 4. Označte správné sloveso.

- Benzín za celý rok *snížil/zdražil* o dvě koruny.
- Na konci týdne se počasí začne *zlepšovat/zvyšovat*.
- Vláda *zvýšila/zdražila* platy učitelům a policistům.
- Myslíte, že se rozdíly mezi námi *zlevnily/zmenšily*?
- Elektronika tento rok *zmenšila/zlevnila* o patnáct procent.
- Finanční situace firmy se bohužel ještě *zhoršila/zmenšila*.
- Ten program umí *zvyšovat/zvětšovat* fotografie.
- Jestli chceš *snížit/zhoršit* riziko nemoci, musíš jít zdravě.

► 5. Odpovězte na otázky.

- Jaké zboží se v poslední době zdražilo nebo zlevnilo?
- Zvýšily nebo snížily se v poslední době platy (inflace, nezaměstnanost...)?
- Jaká je předpověď počasí? Zvýší, nebo sníží se teploty?

!!! Adektivum, nebo adverbium? (Přídavné jméno, nebo příslovce?)

Označte, co je správně:

1. Jaký je oběd? – **Dobrý./Dobře.**

Adektivum má vztah k substantivu. Popisuje vlastnosti lidí, věcí, zvířat atd.
Např.: Ten oběd je opravdu dobrý. Ta učitelka je dobrá.

2. Jak vaří maminka? – **Dobrá./Dobře.**

Adverbium má obvykle vztah ke slovesu.
Např.: Maminka vaří dobře. Mám se dobře. Ty dneska vypadáš opravdu dobře.

► 1. Doplňte adektivum nebo adverbium. Pozor na rod a formu adjektiv!

- dobrý/dobře: Viděla jsem film. – Ten herec hrál opravdu
- unavený/unaveně: Vypadáš dneska – Už dlouho jsem nebyla takhle
- ošklivý/ošklivo: Zítra má být celý den – Včera bylo počasí.
- trapný/trapně: Cítil jsem se – Dostal jsem se do situace.
- elegantní/elegantně: Obléká se vždycky – Vidíš tu ženu v kostýmku?
- veselý/vesele: Vyprávěj mi nějakou historku. – Nevypadala moc
- skvělý/skvěle: Neumím si představit narozeniny bez jeho dortu. – Ten dort chutná
- zbytečný/zbytečně: Spěcháte, vlak už odjel. – Neberte si s sebou žádné věci.

► 2. Zopakujte si adverbia, která už znáte. Tvořte věty s následujícími slovesy.

nakupovat jíst* oblékat se pracovat bydlet jezdit moderně dlouho rychle blízko smutně hodně málo nemoderně zdravě
vypadat spát* telefonovat mluvit být* chovat se daleko agresivně nahlas/hlasitě tvrdě těžce pozdě tiše/potichu levně

► 3. Odpovězte na otázky.

Znáte někoho, kdo mluví nahlas, potichu, rychle nebo pomalu? kdo spí velmi tvrdě nebo lehce?

!!! Tvoření adverbii (příslovcí)

Doplňte adverbium:

1. -e/-ě

rychlý –	krásný –	bohatý –
veselý –	levný –	slabý –

POZOR: 1. Koncovku -ě (na rozdíl od -e) používáme po d, t, n, m, b, p, v, f. Např. krásně, zdravě, slabě...

2. h, ch, k, r se měkčí před koncovkou -e: -rý > -ře (dobrý – dobře), -ký > -ce (krátký – krátce), -hý > -ze (drahý – draze/draho), -chý > -še (plachý – plaše).

2. -o (často adjektiva končící na -ký, -hý, -chý)

horký –	daleký –	suchý –	teplý –
blízký –	dlouhý –	lehký –	jasný –

POZOR: 1. Některá adverbia alternují koncovky -o a -e/-ě: dlouho – dlouze, sucho – suše, jasno – jasně. Adverbia končící na -o mají obvykle konkrétní význam, adverbia končící na -e/-ě mají abstraktnější, přenesený význam. Např. Včera bylo jasno. x Řekla jsem to jasně.

2. Některá adverbia, která nekončí na -ký, -hý, -chý, mají jenom koncovku -o: často – často, malý – málo.

3. -sky, -zky, -cky (adjektiva končící na -ský, -zký, -cký)

český –	francouzský –	sympatický –
anglický –	energický –	hezký –

Pamatujte si výjimky: pomalý – pomalu, hlasitý – hlasitě/nahlas, tichý – tiše/potichu

► 4. Vytvořte adverbia a použijte je ve větách.

hezký	rychlý	nebezpečný
zdravý	mladý	německý
trapný	špatný	levný
kvalitní	lehký	dobrý
vysoký	tichý	dlouhý
slabý	drahý	chytrý
trapný	nízký	energický
krátký	elegantní	daleký
bohatý	pomalý	krásný
hlasitý	teplý	suchý
sladký	malý	tvrdý

► 5. Některá adverbia mají dvě koncovky: -e/-ě a -o. Porovnejte jejich význam. Označte vhodnější výraz.

- Zítra bude slunečno a jasno/jasně. – Řekni mi jasno/jasně, jestli chceš jít do kina.
- Teplo/teple se obleč, venku je zima. – Je tady teplo/teple.
- Na Sahaře je sucho/suše. – Odpověděl mi jenom krátce a sucho/suše, protože měl zlost.
- Na podzim začalo být chladno/chladně. – Chladno/chladně se na mě podíval a odešel.
- Je mi nějak těžko/těžce. Převedl jsem se. – Řidič byl těžko/těžce zraněný.